

Річний звіт про діяльність ІМІ 2015

Інститут масової
інформації

Інститут масової
інформації

РІЧНИЙ ЗВІТ

2015 РІК

Київ 2016

У 2015 році Інститут масової інформації продовжив докладати зусиль, щоб сприяти становленню в Україні незалежної та якісної журналістики, що є передумовою перетворення нашої держави на розвинену європейську демократію.

Ми реалізовували проекти, що спрямовані на захист свободи слова, аналізували ситуацію на місцевих медіа-ринках, брали участь у розробці та лобіюванні медіа-реформ, підтримували антикорупційні ініціативи журналістів на місцевому рівні і працювали над побудовою в Україні відповідальної, якісної та незалежної журналістики.

2015 рік став для нас переломним роком з точки зору прийняття ключових і довгоочікуваних медіа-реформ. Зменшився фізичний тиск на журналістів, однак на перший план медіа-ринку знову вийшли медіа-олігархи і почала підніматися голова джінса.

Ми дуже вдячні нашим партнерам, колегам-журналістам, друзям за їхню підтримку та участь у нашій щоденній діяльності, за поради, консультації, і за те, що у нас відбувається постійна дискусія навколо діяльності ІМІ.

У нас попереду ще дуже багато завдань, пов'язаних із втіленням медіа-реформ, зі свободою слова, з розвитком української журналістики, і особливо – з підвищенням медіа-грамотності населення.

Виконавча директорка ІМІ Оксана Романюк

Місія ІМІ

Діяти в авангарді захисників свободи слова з метою розвитку громадянсько-активного суспільства та суспільно-відповідальної журналістики, забезпечувати підвищення медіа-грамотності населення заради успішного сталого розвитку України на засадах європейських цінностей.

Стратегічний план ІМІ на 2015-17рр.

Інститут масової інформації (ІМІ) заснований групою українських та французьких журналістів 10 жовтня 1995 року.

Офіційну державну реєстрацію ІМІ отримав 20 лютого 1996 року.

ІМІ має присвоєний код неприбутковості 0006.

Правління ІМІ:

Алла Лазарева, Сергій Таран, Світлана Артеменко, Дмитро Гнап, Наталка Соколенко

Ревізійна комісія ІМІ:

Мар'яна Матковська, Світлана Артеменко, Ален-Жан Гіймоль

Виконавча директорка ІМІ - Оксана Романюк

СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМКИ:

Свобода слова:

- моніторинг порушень прав журналістів
- підготовка правових документів у медійній сфері
- юридичні консультації
- моніторинг джинси та журналістських стандартів
- гендерний моніторинг
- мережа «Media Watch Network»
- моніторинг висвітлення тематики переселенців, національних меншин, резидентів східних областей та інших постраждалих від конфлікту груп

Безпека журналістів:

- тренінги з безпеки
- тренінги з цифрової безпеки
- правова допомога
- засоби захисту
- мобільний додаток J-SOS

Антикорупційна програма:

- прозорість медіа-власності
- веб-платформа для блогерів та місцевих активістів «Ні корупції!»
- тренінги з викриття корупції на місцевому рівні

Конкурси ІМІ для громадян:

- «Лови джинсу!»

Участь ІМІ у міжнародних організаціях та партнерствах

ІМІ — єдина в Україні організація, що входить до Міжнародної мережі IFEX, яка захищає та популяризує свободу слова як фундаментальне право людини. Членами IFEX є 104 громадські організації з багатьох країн світу.

ІМІ є українським партнером Міжнародної правозахисної організації «Репортери без кордонів»

ІМІ є українським партнером Міжнародної правозахисної організації «Freedom House»

В Україні ІМІ є партнером:

- співзасновником Незалежної Медійної Ради
- членом громадської ради при Комітеті ВРУ з питань свободи слова та інформації
- членом громадської ради МФО «Рівні Можливості»
- партнером організації «Точка Опори»
- Експерти ІМІ входять до Медіа-групи Реанімаційного пакету реформ, робочої групи з питань свободи слова при АПУ.

Свобода слова

Моніторинг порушень прав журналістів

ІМІ вже 13 років проводить систематичний моніторинг порушень прав журналістів, матеріали якого є у відкритому доступі на сайті ІМІ у рубриці «Барометр свободи слова»

Цей напрямок діяльності ІМІ підтримують такі донори: NED, Проект «У-Медіа» Інтерньюз, Freedom House, Репортери без кордонів

Протягом 2015 року було зафіксовано 310 порушень прав журналістів (без зони АТО та окупованих територій та Криму). У 2014 зафіксовано 995 випадків, 2013 – 496.

Експерти ІМІ встановили, що в 2015 році рівень свободи слова покращився втричі порівняно з 2014 роком, однак існує негативна тенденція — обмеження доступу журналістів до публічної інформації (органи влади стали вдвічі гірше відповідати на запити, ніж у 2014 році).

Проблема безкарності порушників прав журналістів була актуальною.

Станом на початок 2016 року, ІМІ передав на розгляд МВС детальну інформацію про 273 випадки порушень свободи слова та пропозиції щодо методології розслідування справ за ст.171 (перешкоджання законній професійній діяльності).

У 2015 році ІМІ проводив інтенсивну співпрацю з МВС України з питань свободи слова.

Завдяки цьому вдалося добитися розслідування 6 справ, які були передані до суду.

За даними МВС у 2015 році лише щодо 11 справ за ст.171 ККУ були складені обвинувальні акти.

Представники ІМІ у 17 обласних центрах (Чернівці, Харків, Дніпропетровськ, Волинь, Запоріжжя, Закарпаття, Луганська область, Донецька область, Миколаїв, Полтава, Одеса, Львів, Херсон, Житомир, Кіровоград, Вінниця, Чернігів) контактували з органами МВС з питань розслідування порушень прав журналістів.

ІМІ готував 9 заяв за результатами оцінки рівня свободи слова в Україні.

Мережа «Media Watch Network»

Цей напрямок діяльності ІМІ підтримують такі донори: Freedom House, МАТРА Посольства Нідерландів в Україні

З 2014 року ІМІ розвиває мережу своїх представників у регіонах України.

Протягом 2015 року в 10 обласних центрах України працювали регіональні представники ІМІ, які проводили моніторинг порушень прав журналістів у період передвиборчої кампанії та дня виборів до місцевих рад. За цей період було зафіксовано 61 порушення прав журналістів.

Підготовка правових документів у медійній сфері

IMI активно працює у напрямку розробки правових документів, що стосуються медіа-сфери, захисту прав журналістів та доступу до публічної інформації.

*Цей напрямок діяльності IMI підтримують такі донори:
NED, Проект «У-Медіа» Інтерньюз.*

У 2015 році юристами IMI розроблено нову редакцію законопроекту №2474а-1 про обмеження політичної реклами в ЗМІ, який було подано на розгляд робочої групи медіа-експертів, а також:

- підготовано аналіз судової практики в сфері доступу до інформації в 2015 р., який було представлено на IV Форумі захисників права на доступ до інформації
- підготовано доповнення та зауваження до Порядку подання телерадіоорганізаціями та провайдерами програмної послуги інформації про структуру власності та відповідні форми документів та до самих Форм
- розроблено рекомендацій щодо правил фото-/відеозйомки працівників Національної поліції України
- надано коментарі IMI щодо проекту закону про внесення змін в Закон про телебачення і радіомовлення (виправлення недоліків свіжого Закону щодо прозорості медіа-власності
- перевірено організації-кандидати до участі в конференціях з обрання членів наглядової ради Суспільного мовника
- надано коментарі щодо плану впровадження законодавства про прозорість медіа-власності (розробляється за підтримки представництва РЄ
- підготовано розгорнутий юридичний коментар щодо реалізації прийнятого Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення прозорості власності засобів масової інформації та реалізації принципів державної політики у сфері телебачення і радіомовлення
- підготовано аналітичний звіт на замовлення Ради Європи щодо законодавчих ініціатив та прийнятих змін у сфері захисту діяльності журналістів
- підготовано розгорнутий юридичний коментар щодо положень про порядок акредитації журналістів визначений чинним законодавством України

- підготовано юридичну частину тексту для листів-звернень до міських рад щодо недопущення порушення чинного законодавства в аспекті встановлення порядку акредитації журналістів на відкриті заходи
- надано коментарі представнику Уповноваженого ВР з прав людини (запит на експертну оцінку щодо застосування нових положень Закону про звернення громадян).

Юридичні консультації

Юристи ІМІ регулярно консультують журналістів та фрілансерів з питань порушень прав журналіста.

У 2015 році надано 37 розгорнутих консультацій.

Участь ІМІ у судових засіданнях стосувалася таких справ: за позовом Ольги Бурди до КМДА та Департаменту земресурсів КМДА щодо доступу до інформації;

За позовом А.Демченко до Черкаської обласної телерадіокомпанії щодо поновлення на роботі.

Моніторинг джинси та журналістських стандартів

*Цей напрямок діяльності ІМІ підтримують такі донори:
Проект «У-Медіа» Інтерньюз, УСВІ, Посольство Великої Британії.*

ІМІ проводить регулярний моніторинг ЗМІ на предмет прихованої реклами – джинси.

У 2015 році всього проаналізовано 29300 матеріалів у друкованих та інтернет-ЗМІ 14 регіонів та Києва.

У період передвиборчої кампанії до місцевих рад (жовтень, 2015) ІМІ назвав основних замовників прихованої політичної реклами: партія «Укроп», Опозиційний блок та партія «Наш Край». Найгіршими регіонами України з тих, що підлягали оцінці експертів ІМІ, стали Дніпропетровська та Запорізька області.

Моніторинг журналістських стандартів

ІМІ проводить регулярний моніторинг ЗМІ («Ліга», «УНІАН», «Лівий берег», «Обозреватель», «Укрінформ» та «Українська правда») на предмет дотримання журналістських стандартів у авторських матеріалах. Відстежується дотримання 6 основних журналістських стандартів: баланс точок зору, оперативність, достовірність, відокремлення фактів від коментарів, точність та повнота представлення фактів.

У 2015 році всього проаналізовано 16562 матеріалів у 14 регіонах та Києві.

Експерти ІМІ Олена Голуб, Роман Головенко, увійшли до Незалежної медійної ради, яку було створено у грудні 2015 року.

Гендерний Моніторинг

Цей напрямок діяльності підтримує програма МАТРА Посольства Нідерландів в Україні

З 2013 року ІМІ проводить гендерний моніторинг ЗМІ, який показав незбалансованість представлення чоловіків і жінок у журналістських матеріалах інтернет і друкованих ЗМІ. Лише 16% експертів/ок, що коментують у ЗМІ, — є жінками. У 25 % матеріалів ЗМІ їхніми героїнями є жінки. Традиційно «жіночими» темами є дошкільна та шкільна освіта, мода, краса і домашнє господарство. Політика, економіка, юриспруденція – залишаються «чоловічими» темами.

Моніторинг висвітлення тематики переселенців, національних меншин, резидентів східних областей та інших постраждалих від конфлікту груп

Цей напрямок підтримав донор: ОБСЄ в Україні

ІМІ провели моніторинг 44 друкованих та інтернет-ЗМІ таких міст: Дніпропетровськ, Запоріжжя, Одеса, Полтава, Херсон, Ужгород, Чернівці, Луцьк, Вінниця, Харків та Київ.

Результати моніторингу висвітлення у ЗМІ тематики конфліктно-чутливих груп населення показали, що лише 5% від загальної кількості матеріалів в центральних друкованих та інтернет-ЗМІ стосувалася конфліктно-чутливих груп населення. Переважна більшість матеріалів (74% від загальної кількості конфліктно-чутливих матеріалів) стосувалися бійців АТО, а інформація про інші вразливі групи населення (волонтерів, переселенців, мешканців окупованих територій, дітей і родини військових) склала менше, ніж 0,5% від загальної кількості матеріалів.

У регіональних друкованих та інтернет-ЗМІ близько 6% матеріалів було присвячено конфліктно-чутливим групам населення. Найбільше таких матеріалів було зафіксовано в Одесі та Дніпропетровську, найменше - в Ужгороді.

Моніторинг виявив, що в українських ЗМІ практично відсутня тематика, що стосується життя мешканців тимчасово-окупованих територій.

Моніторинг також виявив, що друковані та інтернет-ЗМІ більше звертають увагу на етичні норми та дотримання професійних стандартів, ніж телеканали (що може бути наслідком специфічного формату телебачення).

Моніторинг привернув велику увагу громадськості до неприпустимості вживання мови ворожнечі в українських ЗМІ.

ІМІ дослідив, які саме лексеми використовуються журналістами у висвітленні іншої сторони конфлікту та української армії.

Матеріали, які напрацьовані у рамках проекту популяризуються ІМІ з метою підвищення рівня професійної майстерності українських журналістів.

Безпека журналістів

У 2015 році ІМІ одним із перших почав організовувати тренінги для підготовки журналістів для роботи в зоні АТО шляхом надання засобів бронезахисту, консультацій та проведення тренінгів з безпеки.

Тренінги з безпеки

Тренінги із першої домедичної допомоги та безпечної поведінки в зоні АТО були підтримані такими донорами: Проект «У-Медіа» Інтерньюз, Freedom House, Рада Європи, Репортери без кордонів

У рамках цієї програми ІМІ запросив американську спеціалізовану організацію RISC <http://risctraining.org/> для проведення тренінгу з першої домедичної допомоги для українських журналістів та фрілансерів. 5-ти денний тренінг відбувся у Києві, 5-9 квітня 2015. 24 учасники тренінгу отримали сертифікати, які у США та ЄС є підставою для отримання страхування.

Тренінговий курс включав:

- перша допомога
- невідкладна допомога в умовах бойових дій
- підготовка та планування поїздки в зону АТО
- військові небезпеки

Українська служба новин AFP долучилася до фінансування одного тренінгу, у якому брали участь їхні кореспонденти.

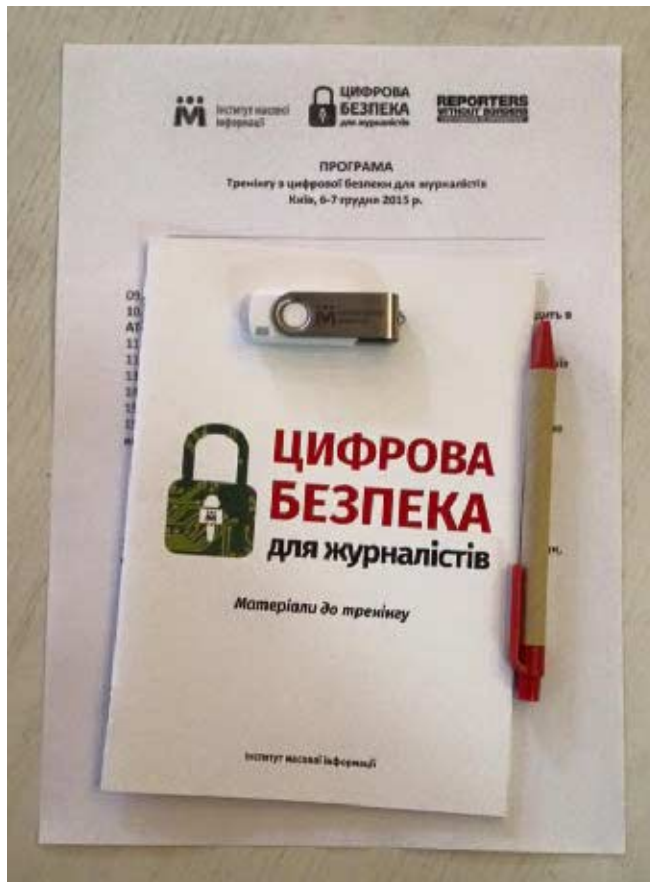
7 тренінгів на полігонах відбулося в Україні із залученням місцевих тренерів-експертів.

Всього 140 журналістів, фотографів, фрілансерів пройшли тренінги з безпеки.

Тренінги з цифрової безпеки

Тренінги із були підтримані Репортерами без кордонів

У 2015 році ІМІ організували чотири тренінги з цифрової безпеки, учасниками яких був 61 журналіст. Один тренінг був проведений для журналістів, що працюють на території окупованого Криму, два – для журналістів і фрілансерів, які працюють в зоні АТО.

У Дніпрі відбувся тренінг для місцевих журналістів.

Правова допомога:

ІМІ сприяв у:

- оприлюдненні Правил в'їзду до Криму та окупованих територій
- вирішенні питань в'їзду окремих журналістів в зону АТО;
- обговоренні питань допуску журналістів до зони АТО.

Про стан справ із дотриманням прав журналістів, їхньої безпеки ІМІ повідомляв партнерів на конференціях ОБСЄ.

9 грудня 2015 року в Женеві було оприлюднено Декларацію безпеки журналістів (International Declaration on the Protection of Journalists), підписантом якої є також ІМІ.

Засоби захисту

ІМІ створив власну «Бібліотеку безпеки», до якої входять 34 бронежилети 4 класу захисту, 11 кевларових шоломи, 10 аптечок, 34 джути (турнікети), наліпки «преса».

Протягом 2015 року 232 журналістів (українських та іноземних) безоплатно зорендували комплекти бронезахисту.

Мобільний додаток J-SOS

Створено мобільний додаток «J-SOS» для Android, який містить інформацію про права журналістів, журналістські стандарти, основні поради з безпеки та карту порушень прав журналістів, а також посібники «Журналіст і вибори».

*Цей напрямок діяльності IMI підтримують такі донори:
Проект «У-Медіа» Інтерньюз, Freedom House*

Антикорупційна програма

Цей напрямок підтримали такими донорами: Проект «У-Медіа» Інтерньюз, Freedom House, Посольство Республіки Чехії в Україні

Прозорість медіа-власності

ІМІ протягом останніх років активно відстоював створення законодавства, що сприяє підвищенню прозорості медіа-ринку, відповідальності власників медіа за поширення інформації, медіа-освіті громадян України.

Ця діяльність відбувалася у партнерстві із іншими медіа-організаціями в рамках групи Реанімаційний пакет реформ (РПР-медіа). Результатом роботи було прийняття Верховною радою України 3 вересня 2015 року Верховна рада України Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення прозорості власності засобів масової інформації та реалізації принципів державної політики у сфері телебачення і радіомовлення».

16 листопада 2015 року ІМІ провів Другу міжнародну конференцію «Впровадження ефективного механізму для прозорості медіа-власності в Україні».

Конференцію підтримало Посольство Республіки Чехії в Україні, Комітет Верховної Ради України з питань свободи слова та інформаційної політики, Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення, спільна програма Європейського Союзу та Ради Європи «Зміцнення інформаційного суспільства в Україні».

Конференції передував проект, у рамках якого ІМІ провів кампанію з промоції прозорості медіа-власності в Україні. Експерти ІМІ підготували чотири дослідження прозорості медіа-власності у таких містах: Дніпропетровськ, Одеса, Харків та Львів.

У листопаді 2015 р. юрист ІМІ Роман Головенко увійшов до робочої групи при Національній раді України з питань телебачення і радіомовлення щодо розробки Порядку та форм подання суб'єктами інформаційної діяльності відомостей про корпоративну структуру телерадіоорганізацій.

Юристи ІМІ також підготували проект нового законопроекту про прозорість медіа-власності у сфері друкованих ЗМІ.

Веб-платформа для блогерів та місцевих активістів «Ні корупції!»

Головна Про проєкт Авторів Контакти Вхід для користувачів Зареєструватися

Ні корупції!
Блогери України проти корупції

БЛОГИ НОВИНИ КОРУПЦІЯ В УКРАЇНІ ДУМКА ЕКСПЕРТА ТРЕНІНГИ СПІВПРОЄКТИ МІКРО-ГРАНТИ

Блогів 11 • Блоги Page 30

Блоги

Сортувати: За датою • За переглядами • За коментарями

0,7 % національної гордості
15.11.2015 | Ірина Нікопурська | Київ
Єсть ли шанси у Київській обсерваторії, получить престижный и статус памятник ЮНЕСКО? Глобальские активисты, считают, что только такой высший международный статус этой и ряда других украинских достопримечательностей позволит спасти их от...
Читати далі • Прикопювати

Артем Сытник: Мы будем вести мониторинг образа жизни сотрудников
14.12.2015 | Ні корупції | Київ
Масштабы коррупции в Украине вынудили создать для борьбы с ней несколько агентств. Поможет? Версия главы Антикоррупционного бюро Артема Сытника о исполнении США требований. Директор Национального антикоррупционного бюро Артем Сытник редко использует в разговорах...
Читати далі • Прикопювати

Як судді Сумщини надали декларації з другої спроби

BLOGS IN ENGLISH

Shelter from the bomb
29.09.2015 | Ні корупції!
There is limited information concerning the location, number, capacity and condition of bomb and radiation shelters near Kyiv. Do residents of Kyiv's suburbs know where to hide from Russian bombs? ...
Читати далі •

**Опитування:
Розкажи свою історію**

Я НЕ ДЯКУЮ ХАБАРЕМ

З 2012 року ІМІ реалізує проєкт «Блогери України проти корупції», який має на меті активізувати місцевих громадських активістів та блогерів до висвітлення корупції на місцевому рівні.

У 2015 році на сайті <http://nikoipusciji.org/> було опубліковано 532 журналістських розслідування, з яких 110 підготувати наші блогери, та 1847 новин, що стосувалися корупції на місцевому рівні.

Систематично з проєктом співпрацювали 10 активних блогерів з різних міст України. Понад 30 блогерів опублікували свої розслідування на сайті.

Тренінги з викриття корупції на місцевому рівні

Для блогерів та громадських активістів було проведено 6 тренінгів на теми де шукати місцеву корупцію. Учасники тренінгів отримали навички роботи із відкритими реєстрами та навчилися розуміти специфіку роботи органів місцевого самоврядування.

Тренерами були експерти громадських організацій «Інститут політичної освіти», «Наші гроші» та інших.

Конкурси ІМІ для громадян:

У період передвиборчої кампанії до місцевих рад (вересень-жовтень, 2015 р.) ІМІ провів конкурс «Лови джинсу!».

На конкурс надійшло 1355 матеріалів із 22 областей України, що є найбільшою кількістю за всі роки проведення конкурсу починаючи з 2008 року.

7 переможців отримали грошові винагороди та дипломи від ІМІ.

Фінансовий звіт ІМІ за 2015 рік

У 2015 році ІМІ отримав цільової безповоротної фінансової допомоги у розмірі 9 123 834,22 грн (дев'ять мільйонів сто двадцять три тисячі вісімсот тридцять чотири гривні 22 копійки):

- від U-Media Internews Network Inc. — 2 507 352,66 (27,48% — від загальної суми отриманого фінансування);
- від Freedom House — 2 283 627,21 грн (25,03%);
- від Посольства Королівства Нідерландів (МАТРА) — 1 418 360,00 грн (15,55%);
- від National Endowment for Democracy (NED) — 951 802,33 грн (10,43%);
- від Посольства Великобританії — 621 180,00 грн (6,81%);
- від Embassy of the Czech Republic in UA — 405 632,03 грн (4,45%),
- від «Репортерів без кордонів» — 378 788,21 грн (4,15%),
- від Координатора проектів ОБСЄ в Україні — 182 976,00 грн (2,01%);
- від Компанія Кімонікс Інтернешнл — 160 747,20 грн (1,76%);
- від Ради Європи — 102 513,85 грн (1,12%);
- від МФ «Відродження» — 88 000,00 грн (0,96%);
- від IFEX — 22 854,73 грн (0,25%).

Витрати ІМІ у 2015 році склали 8 332 657,02 грн (вісім мільйонів триста тридцять дві тисячі шістсот п'ятдесят сім гривень 02 коп.):

- заробітні плати та гонорари, в тому числі податки — 4 137 470,93 грн (49,65% - від загальної суми отриманого фінансування);
- консультанти, дописувачі, експерти — 2 239 939,60 грн (26,88%);
- оренда офісу — 419 473,48 грн (5,03%);
- розвиток — 32 809,00 грн (0,39%);
- публічні заходи — 1 264 923,24 грн (15,18%);
- веб-розробки — 10 500,00 грн (0,13%);
- обладнання — 56 350,89 грн (0,68%);
- кампанії — 124 705,00 грн (1,50%);
- офісні витрати — 40 056,52 грн (0,48%);
- інші витрати — 6 428,35 грн (0,08%).

Інститут масової
інформації

2015

